

2020 Peru Devlet Başkanlığı ve Kongre Seçimleri

Hazırlayan: Alp Tanju

Çoklu siyasi partili yapının bulunduğu ve başkanlık sistemi ile yönetilen Peru, 26 Ocak 2020 tarihinde parlamenter seçimlere gidecektir. Cumhurbaşkanı Martín Vizcarra'nın 30 Eylül 2019 tarihinde parlamentoyu fesh etme kararının ardından duyurulan bu yeni seçim, Peru'nun en çalkantılı siyasi dönemlerinden birini yaşadığı bir zamanda yapılacak olması nedeniyle ülke için büyük bir önem arz etmektedir.

23 Mart 2018 tarihinde mevcut Cumhurbaşkanı Pedro Pablo Kuczynski'nin yolsuzluk suçlamaları karşısında istifa etmesinin ardından Cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturan Vizcarra,¹ başkanlık dönemi süresince, Peru Cumhuriyet Kongresi (*Congreso de la República*) ile yozlaşma karşıtı düzenlemeler yüzünden ağır bir çekişme içinde olmuştur. Yozlaşma ve cinayet suçlarından hala hapis yatmakta olan Peru'nun eski lideri Alberto Fujimori'nin kızı Keiko Fujimori'nin başını çektiği Popüler Güç Partisi (*Fuerza Popular*), Kongre'de sahip olduğu üstünlüğünü Vizcarra tarafından önerilen yasa tasarılarına karşı kullanmaya çalışmışlardır. Kongre'nin yetkilerini kötüye kullandığını iddia eden Vizcarra ise, karşılık olarak yeni kongre üyeleri seçilene kadar Kongre'yi fesh etmiştir.² Cumhurbaşkanı'nın açıklamasının ardından Vizcarra'ya karşı güvensizlik oyu geçirmeye çalışan fakat başarılı olamayan Kongre üyeleri, Cumhurbaşkanının otoritesini tanımadıklarını belirtmişlerdir.³

Seçimlerde yer alacak 21 siyasi parti içinden en göze çarpanları başlıcaları şunlardır: Cumhurbaşkanı Vizcarra'nın kendi partisi olan merkez-sağ PPK Partisi (*Peruanos Por el Kambio*); 1990'lı yıllardan beridir Peru'daki siyasi hayata hakim olan "Fujimorismo" hareketini sürdüren sağcı Popüler Güç Partisi (*Fuerza Popular*); kendini sağcı partilere alternatif olarak gösteren yenilikçi Popüler Hareket Partisi (*Accion Popular*); ekonomist Julio Guzmán önderliğindeki merkezci Mor Parti (*Partido Morado*) ve dindar sağcı kesim tarafından benimsenen Ulusal Dayanışma Partisi (*Partido Solidaridad Nacional*).

Oy vermenin yasal olarak zorunlu kılınmasına rağmen, Peru'nun parlamenter seçimlere alışkın olmaması ve Kongre'nin ülkedeki en az sevilen kurum olarak sayılması nedenleriyle seçimlerde büyük oranda protesto oyu beklenmektedir.⁴ Protesto oyları dışındaki oyların dağılımı henüz belirgin olmamakla beraber, PPK Partisi'nin seçimleri az bir fark ile galip bitirmesi tahmin edilmektedir. Cumhurbaşkanı Vizcarra'nın yeni seçimler yapılana kadar Kongre'yi kapatması, Peru halkınca fazla

¹ <https://www.nytimes.com/2018/03/23/world/americas/peru-kuczynski-vizcarra.html>

² <https://latinamericareports.com/perus-political-storm-a-timeline-of-events/3375/>

³ <https://www.as-coa.org/articles/update-perus-political-standoff>

⁴ <https://www.americasquarterly.org/content/five-things-know-about-peru-election>

olumsuz tepki verilmeden karşılanmış ve Peru Anayasa Mahkemesi tarafından yasal sınırlar içinde olduğu yargısına varılmıştır.⁵ Seçimleri kazanması durumunda Vizcarra, Kongre üyelerinin cezai suçlamalardan korunma haklarını kaldırmayı ve yolsuzluk ile mücadele için Kongre prosedürlerini yeniden gözden geçirmeyi amaçlamaktadır.

Halihazırda kapatılmış olan Kongre'deki üyelerin çoğunluğunu oluşturan Popüler Güç Partisi, kararı bir darbe olarak nitelendirmiş ve Kongre binası önünde protestolar düzenlemiştir. Nitekim Popüler Güç Partisi ve genel olarak 'Fujimorismo' hareketi, halkın gözünde yıllardır iltimasta buldukları suçlamaları ile destek kaybetmiş durumdadır.⁶ Bu destek kaybının sonucu olarak önümüzdeki seçimlerde Kongre'deki üstünlüklerini kaybetmeleri büyük bir olasılıktır. Seçimlerde solcu partilerin performansları da çok başarılı görünmemektedir; her ne kadar özellikle ülkenin güneyindeki madencilik sorunları yüzünden önemli sayıda destekçi kazanmış olsalar da,⁷ merkez-sağ partilerin ezici çoğunluğu sağladığı mevcut siyasi tabloda Kongre'ye yeterli sayıda üye göndermeleri beklenmemektedir. Seçimlerinin sürpriz bir kazanımı küçük partiler olabilecektir. Peru'da Kongre'ye üye göndermek için gereken %5'lik seçim barajı, protesto oyları sayesinde düşerse küçük partiler için avantajlı bir ortam yaratabilecektir.⁸ Böyle bir durumda hiç bir partinin çoğunluk sağlamayacağı bir Kongre tablosu gittikçe muhtemel olmaktadır.

26 Ocak seçimleri, Fujimori hanedanı ile Peru'daki 'Fujimorismo' siyasi hareketinin geleceğini belirleyecek bir seçim olarak görülebilir. Alberto Fujimori'nin kızı Keiko Fujimori önderliğindeki Popüler Güç Partisi, önce Kuczynski ve mevcut durumda Vizcarra hükümeti ile girdiği siyasi kavgayı kaybetmenin eşiğine gelmiştir. Her ne kadar bir önceki Cumhurbaşkanı Kuczynski yolsuzluk ile suçlanmış olsa da, Peru'nun gözünde Fujimori hanedanına (Shining Path/Aydınlık Yol terörünü bitirmiş olmasına rağmen), esas ülkede gelişimi sekteye uğratan bir mafya gözü ile bakılmaya başlanmıştır. Diğer yandan, Cumhurbaşkanı Vizcarra ve PPK Partisi, Kongre'yi fesh ettikten sonra elde ettiği destek dalgasını seçim yaklaştıkça kaybetmiş olsa da, seçime oldukça güçlü bir konumda girmektedir. Nisan 2021'de gerçekleşecek olan Peru genel seçimleri için ülkedeki siyasi zemini hazırlayacak olan bu seçimin, şüphesiz ki Peru siyasi gündemi açısından uzun soluklu etkileri olacaktır.

⁵ <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-01-14/peru-top-court-begins-debate-on-legality-of-dissolving-congress>

⁶ <https://apnews.com/42f58c6e27ae487285a0f154d91061be>

⁷ <https://peoplesdispatch.org/2019/07/23/protests-in-peru-against-tia-maria-mining-project-enters-second-week/>

⁸ <https://www.americasquarterly.org/content/five-things-know-about-peru-election>